

7+1 ΣΗΜΕΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

1. Τα αποτελέσματα των πρόσφατων Ευρωεκλογών έστειλαν σημαντικά μηνύματα με πολλούς αποδέκτες. Δικό μας καθήκον είναι να πούμε «το λάβαμε το μήνυμα και προχωράμε σε αλλαγές, σε προσαρμογές» και αυτό να το δείξουμε έμπρακτα.

Η τρομακτική αποχή που έφτασε το 60% αποτελεί το πιο ηχηρό μήνυμα προς το σύνολο του Πολιτικού Συστήματος, μήνυμα κινδύνου για παραπέρα απαξίωση της Πολιτικής ως εργαλείου που μπορεί να δώσει λύσεις στα προβλήματα των πολιτών και της κοινωνίας. Η αποχή χτύπησε όλες σχεδόν τις πολιτικές δυνάμεις, χτύπησε και εμάς που χάσαμε 110.000 ψηφοφόρους σε σχέση με πέρυσι. Αυτοί που απείχαν ίσως και για πρώτη φορά δεν βρήκαν κανένα λόγο να πάνε να ψηφίσουν. Δεν βρήκαν κανένα λόγο να πάνε και για εμάς. Απαιτούν δείγματα γραφής, ζητάνε εναλλακτική πειστική πρόταση διακυβέρνησης, αναζητούν ελπίδα. Αν δεν αφουγκραστούμε καλά αυτή την κρίση πολιτικής εκπροσώπησης, μπορεί να βρεθούμε σε πολύ δύσκολες και ανησυχητικές καταστάσεις.

Μεγάλη ήττα υπέστη η Κυβέρνηση της Ν.Δ που απώλεσε 1 εκατομμύριο ψηφοφόρους. Η κοινωνία θέλησε να στείλει ένα ισχυρό μήνυμα διαμαρτυρίας, θυμού προς μια Κυβέρνηση που μπαίνει στον έκτο χρόνο της θητείας της και δείχνει την αδυναμία της να προωθήσει λύσεις στα προβλήματα των πολιτών. Που αναλώνεται στην επικοινωνία όταν η ακρίβεια και οι ανισότητες εκτοξεύονται, όταν καταρρέει το Ε.Σ.Υ και εντείνεται το κλίμα ανασφάλειας.

Βαριά χτυπημένος όμως και ο ΣΥΡΙΖΑ του κ. Κασσελάκη που έχασε 335.000 περίπου ψηφοφόρους και σε αυτούς προσθέστε τους 850.000 ψηφοφόρους που έχασε πέρυσι σαν ΣΥΡΙΖΑ με την σφραγίδα κ. Τσίπρα, που τώρα επιχειρεί rebranding για να «σώσει την Κεντροαριστερά». Εν ολίγοις στα τελευταία χρόνια έχασε 1.200.000 ψηφοφόρους και 16.6% της εκλογικής του δύναμης. Μιλάμε για κατάρρευση.

2. **Εδώ ακριβώς βρίσκεται και το πρόβλημα. Βρεθήκαμε σε μια περίοδο μαζικής μετακίνησης ψηφοφόρων ή και αποχής τους, σε μια περίοδο που ανέδειξε τη δυνατότητα μεγάλης αλλαγής συσχετισμών και ενίσχυσης του ΠΑΣΟΚ και αυτό δεν το καταφέραμε.**

Για να είμαστε δε ακριβείς, πέρυσι αυξήσαμε την δύναμή μας κατά 160.000 ψηφοφόρους και φέτος χάσαμε 110.000 ψηφοφόρους. Εν ολίγοις τα τελευταία χρόνια το κέρδος του ΠΑΣΟΚ ήταν ότι καταφέραμε να κερδίσουμε μόλις 50.000. Ουσιαστικά μιλάμε για στασιμότητα, αδυναμία δυναμικής πορείας και για ένα comeback σε πρωταγωνιστικό ρόλο του Κόμματός μας.

Αν αυτό συνεχιστεί, θα αντιμετωπίσουμε υπαρξιακό πρόβλημα.

Θέσαμε ως στόχους την ανάδειξη του ΠΑΣΟΚ στην δεύτερη θέση και με σαφώς ενισχυμένες δυνάμεις. Προφανώς δεν τα καταφέραμε, σε μια τόσο ευνοϊκή συγκυρία και αυτό συνιστά πολιτική αποτυχία. Καθαρές κουβέντες συντρόφισσες και σύντροφοι.

3. **Οι στόχοι μας ήταν απόλυτα ρεαλιστικοί.**

Από τα τέλη Νοεμβρίου βρεθήκαμε δημοσκοπικά στο 15%-16% και δεύτεροι, κάτι που έδωσε ελπίδα, δύναμη και πεποίθηση στους ανθρώπους μας ότι μπορούμε να πάμε ψηλά. Η εικόνα αυτή κρατήθηκε μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου. Ο ΣΥΡΙΖΑ συνέχιζε την πτώση του και εμφανιζόταν ακόμα και σε μονοψήφια ποσοστά και η Κυβέρνηση άρχισε να χάνει ορατά, σημαντικές δυνάμεις. Ωστόσο, αντί να ακολουθήσουμε ανοδική πορεία, χάσαμε τρεις μονάδες στο πρώτο τρίμηνο του 2024 και στην τελική ευθεία ενώ κρατήσαμε με άγχος τη συσπείρωσή μας, δεν μπορέσαμε να ανοιχτούμε σε νέες δυνάμεις. Μοιραία καταλήξαμε στο αποτέλεσμα που έχει απογοητεύσει βαθύτατα τον κόσμο μας.

Φίλες και φίλοι,

Ο άνεμος ήταν ούριος, ο Πρόεδρος ήταν αδιαμφισβήτητος όσο σπάνια υπήρξε Πρόεδρος στο ΠΑΣΟΚ, τα μέλη και τα στελέχη μας διψασμένα για ένα εκλογικό άλμα. Ωστόσο υπήρξε ξεκάθαρη αποτυχία στην αξιοποίηση αυτού του κλίματος. Χάθηκε μια μεγάλη, μια ιστορική ευκαιρία.

4. Και τι έφταιξε;

Προφανώς δεν έφταιξαν τα media. Δεν είδα να υστερεί ο Πρόεδρός μας ή τα στελέχη μας σε τηλεοπτικές παρουσίες και ραδιοφωνικές παρεμβάσεις. Δεν έφταιξαν οι δημοσκοπήσεις που εδώ που τα λέμε στην περίπτωση του ΠΑΣΟΚ, αυτή τη φορά, έπεσαν μέσα, αν και εμείς φερόμασταν σαν να μην θέλουμε να ακούσουμε τα μηνύματα που μας έστελναν. Δεν έφταιξαν οι δυνάμεις μας σε όλη την Ελλάδα που έδωσαν μάχη, με όλους τους Βουλευτές στην πρώτη γραμμή.

Με δεδομένο δε, ότι τα όργανα του Κόμματος (Πολιτικό Συμβούλιο, Κ.Ε.) απλά δεν λειτουργούσαν, η πλήρης ευθύνη αντικειμενικά πέφτει σε όσους λίγους χειρίζονταν τα θέματα, την αντιπολιτευτική τακτική μας, την εκλογική στρατηγική μας. Αναφέρομαι στον Πρόεδρο, αλλά και σε όσους συμμετείχαν στην στενή ηγετική ομάδα.

Το συγκεκριμένο μοντέλο διεύθυνσης του Κόμματος απέτυχε, στένεψε τις δυνατότητες, δεν επέτρεψε την ενεργή συστράτευση ζωντανών, έμπειρων δυνάμεών μας από όλους τους κοινωνικούς χώρους.

Εκτιμώ, ότι την κρίσιμη στιγμή έφταιξε η πλήρης θολούρα στη φυσιογνωμία και το πολιτικό μας στίγμα. Η στάση μας απέναντι στην επιστολική ψήφο και ο όλος χειρισμός στο θέμα των μη Κρατικών Πανεπιστημίων είναι πολύ χαρακτηριστικά παραδείγματα και της αμηχανίας που τροφοδοτήσαμε δικές μας δυνάμεις. Μας διαπέρασε μια αντίληψη ισοπέδωσης και μηδενισμού, μια στάση ετεροκαθορισμού. Φερόμασταν με άγχος μη τυχόν και δεν φανούμε πολύ αντιδεξιοί και υστερήσουμε από τον αποδεκατισμένο ΣΥΡΙΖΑ. Μ' αυτό τον τρόπο χάσαμε εντελώς την εικόνα ενός κόμματος εξουσίας, φανήκαμε φωνή διαμαρτυρίας που δεν ξεχώριζε και πολύ από άλλες δυνάμεις της αντιπολίτευσης. Έτσι δώσαμε χώρο στον ΣΥΡΙΖΑ, χάσαμε σε κυβερνησιμότητα και αυτό εκφραζόταν έντονα στους σχετικούς δείκτες του Προέδρου.

Εμείς όμως είμαστε ένα κόμμα που φιλοδοξεί να κυβερνήσει την χώρα ξανά, όχι ένα κόμμα διαμαρτυρίας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι πήραμε την πρωτοβουλία για πρόταση μομφής στην Κυβέρνηση και τελικά φάνηκε ότι κέρδιζαν οι κκ Κασσελάκης, Βελόπουλος και η κα. Κωνσταντοπούλου. Ασκήσαμε αντιπολίτευση περίπου ala ΣΥΡΙΖΑ και Τσίπρα την

περίοδο 2019-2023 και δεν διδαχθήκαμε ότι αυτό έδωσε ένα ηχηρό χαστούκι και στον ΣΥΡΙΖΑ και στον κ.Τσίπρα.

5. Και τώρα; Τι κάνουμε σ' αυτή την κομβική στιγμή για την πορεία μας;

Έχουμε χρέος να τα αλλάξουμε όλα από την πολιτική μας, την στρατηγική μας, την αντιπολιτευτική τακτική μας, μέχρι και την ηγεσία μας. Ίσως πρέπει να επιβεβαιώσουμε την συμφωνία μας σε αποφάσεις του Συνεδρίου, γιατί πιστεύω ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν κινηθήκαμε σ' αυτό το πλαίσιο.

Το κύριο ερώτημα που τίθεται είναι: Πιστεύουμε ότι το ΠΑΣΟΚ μπορεί να σταθεί αυτόνομο στα πόδια του; Να ανασυνταχθεί και να δυναμώσει με γρήγορους ρυθμούς ή όχι; Εγώ πιστεύω πως ναι. Μπορούμε να ανατάξουμε το Κόμμα μας, να το κάνουμε πρωταγωνιστή και όχι να θεωρούμε ότι πρέπει να του επιφέρουμε το τελικό χτύπημα, αναζητώντας την προοπτική μας στην λεγόμενη ανασύνταξη των δυνάμεων της Κεντροαριστεράς;

Σ' αυτό το ερώτημα πρέπει να υπάρχει σαφής συλλογική απόφαση, γιατί αισθάνομαι ότι δεν λέμε όλοι το ίδιο πράγμα. **Ορισμένοι ανακινούν τον κίνδυνο ότι κάποιιοι κοιτάνε δήθεν προς τα δεξιά, κάτι που διαψεύστηκε επί χρόνια, ενώ ανοίγουν τον δρόμο σε μια συνάντηση ηττημένων, πιστεύοντας ότι θα δώσουμε απάντηση ενώνοντας την αδυναμία μας, μ' αυτήν του ΣΥΡΙΖΑ, της ΝΕΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ και άλλων.** Το άθροισμα όμως αδυνάτων και μάλιστα χωρίς κανένα πολιτικό στίγμα, χωρίς καμία προγραμματική συζήτηση και σύγκλιση, μόνο και μόνο για να φανεί ένας δήθεν ισχυρός πόλος εναντίον του κ. Μητσοτάκη δεν δημιουργεί δυναμική. Αντίθετα αναδεικνύει αμηχανία, αδυναμία και θα οδηγήσει σε μεγάλες, στρατηγικές ήττες. Η εμπειρία ίδρυσης του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ είναι πολύ χαρακτηριστική. Ιδρύθηκε για να χτυπήσει τον τότε πανίσχυρο δικομματισμό ΠΑΣΟΚ-Ν.Δ, ξεκίνησε με όχι ιδιαίτερα ενθαρρυντικές επιδόσεις το '89-'90, διασπάστηκε το '91 με την αποχώρηση του Κ.Κ.Ε και το '93 έμεινε εκτός Βουλής. Ας μας προβληματίσει αυτό το ιστορικό υπόδειγμα σύγκλισης.

Ανεμομαζώματα, διαβολοσκορπίσματα λένε στο χωριό μου.

**Συντρόφισσες και Σύντροφοι,
Κεντροαριστερά στη χώρα υπάρχει και αυτή είναι το ΠΑΣΟΚ.**

6. Πρέπει να αλλάξουμε τα πάντα στο ΠΑΣΟΚ για να αλλάξουμε τους συσχετισμούς δραστικά, για να αλλάξουμε την κοινωνία, για να σπάσουμε την θεωρία του μονόδρομου.

Το ΠΑΣΟΚ δεν έχει μέλλον, αν παραμείνει κόμμα της Περιφέρειας και των πενηντάρηδων και πάνω. Αν δεν γίνει το Κόμμα που γοητεύει τους νέους. Που εμπνέει εμπιστοσύνη και προοπτική στους πολίτες των παραγωγικών ηλικιών.

Αν παραμείνει μόνο να στηρίζει την επιβίωσή του στην αγάπη, και τη νοσταλγία παλιών ένδοξων περιόδων και δεν τροφοδοτήσει προσδοκίες και ελπίδα αλλαγής. Αν δεν δείξει την διαφορά του από τον δεξιό και αριστερό συντηρητισμό. Αν δεν κρατήσει ασφαλείς αποστάσεις από τον αριστερόστροφο και ακροδεξιό λαϊκισμό, από ιδεοληψίες του χθες.

Αν δεν περιοριστεί στην περιγραφή μιας δυστοπίας και ενός στείρου αντί, και δεν ρίξουμε βάρος στην προβολή μιας ολοκληρωμένης εναλλακτικής, ρεαλιστικής και πειστικής προοδευτικής εναλλακτικής κυβερνητικής πρότασης.

Αν δεν τολμήσουμε να συσπειρώσουμε όσο γίνεται ευρύτερες δυνάμεις του κεντρώου και κεντροαριστερού χώρου. Σε όλες αυτές τις δυνάμεις πρέπει να απευθύνουμε ανοιχτή πρόσκληση συστράτευσης.

Αν δεν προβάλλουμε το όραμα ενός φιλελεύθερου σοσιαλδημοκρατικού κόμματος που προτείνει ένα νέο παραγωγικό μοντέλο ανάπτυξης με μεταρρυθμιστική ατζέντα και στόχο τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων. Ενός κόμματος που δεν θα ετεροπροσδιορίζεται είτε ως αντιδεξιό είτε ως αντιαριστερό αλλά θα χαράζει τη δική του αυτόνομη πολιτική διαδρομή.

Αν δεν αποκαταστήσουμε ένα κόμμα που θα λειτουργεί δημοκρατικά, με συνεδριάσεις τακτικές των οργάνων του, με ισχυρό πολιτικό κέντρο και με βάση που θα συμμετέχει με κάθε τρόπο, εκφράζοντας την άποψή της για κορυφαία θέματα ακόμα και με ψηφιακά δημοψηφίσματα. Αν δεν σπάσουμε τα στεγανά και δεν ξεπεράσουμε την αντίληψη «οι δικοί μας και οι άλλοι» .

Αν δεν δημιουργήσουμε ένα κόμμα ενεργών πολιτών, στηριγμένο στην αυτοοργάνωση όπως είχαμε πει ότι θα κάνουμε, χάνοντας από το '21 την ορμή των 300.000 ψηφοφόρων που τότε δημιούργησαν μια μεγάλη ελπίδα που την ξοδέψαμε άπρακτοι.

Συντρόφισσες και σύντροφοι,

Το ΠΑΣΟΚ μεγαλούργησε μέσα από την σύνθεση των διαφορετικών πολιτικών απόψεων.

- 7. Αυτή ακριβώς είναι η στιγμή μιας επανεκκίνησης για το ΠΑΣΟΚ. Πιο σοφοί από τα συμπεράσματα που θα εξαγάγουμε, πιο ενωμένοι όπως πάντα έβγαине το ΠΑΣΟΚ μέσα από αντιπαραθέσεις, κρατώντας τα όσα θετικά έγιναν από την εποχή που βρεθήκαμε στο 5% μέχρι σήμερα.**

Το ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να αποσαφηνίσει το αφήγημά του, την εναλλακτική πολιτική πρότασή του. Η αυτόνομη πορεία μας συνδέεται με την ικανότητα να μιλήσουμε στην καρδιά και την ψυχή των ανθρώπων και ιδιαίτερα των νέων, δείχνοντας ότι διαθέτουμε προτάσεις που δίνουν πειστικές απαντήσεις στα προβλήματά τους. Συνδέεται με καθαρά μηνύματα. Ο διακριτός, παρεμβατικός ρόλος μας συνδέεται με την ικανότητα να δείξουμε τον πατριωτικό και μεταρρυθμιστικό λόγο μας, και να δείξουμε ότι μόνο με θαρραλέες αλλαγές- τομές μπορεί η Ελλάδα να ανέβει και ότι η κοινωνία μπορεί να απαντήσει θετικά στις πολλαπλές προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε. Σ' αυτή την κατεύθυνση θα πορευτούμε κοιτώντας μπροστά ως δύναμη του Κέντρου και της Κεντροαριστεράς, της Σοσιαλδημοκρατίας και της Μεταρρύθμισης, της αλήθειας, της λογικής και της ευθύνης.

Να ξεκαθαρίσουμε με ποιους είμαστε και ποιους εκφράζουμε.

Είναι μια δύσκολη προσπάθεια, αλλά μπορούμε να τα καταφέρουμε. Αυτή είναι η ευθύνη και το χρέος μας απέναντι στην χώρα.

8. Σ' αυτή την κατεύθυνση κομβική στιγμή είναι η στιγμή εκλογής της νέας ηγεσίας μας που θα πρέπει να γίνει μέσα στο Φθινόπωρο.

Πρέπει να προασπίσουμε τον πολιτικό, δημοκρατικό διάλογο, να απαιτήσουμε από όλες και όλους όσοι θα είναι υποψήφιοι να ανοίξουν τα χαρτιά τους, να κάνουν σαφές τι σκέφτονται για τη φυσιογνωμία, την αντιπολιτευτική τακτική μας, το κυβερνητικό μας πρόγραμμα, τη θεσμική δημοκρατική λειτουργία του κόμματος μας. Για να αλλάξουμε τη χώρα, πρέπει πρώτα να αλλάξουμε το κόμμα, να αλλάξουμε τον εαυτό μας. Να πούμε όχι σε λευκές επιταγές και ραντεβού στα τυφλά. Να πούμε ΝΑΙ στην ενότητα.

Προσωπικά, θα είμαι παρούσα στην πρώτη γραμμή. Όπως άλλωστε ήμουν πάντα, και ιδιαίτερα στις πιο δύσκολες εποχές για το ΠΑΣΟΚ και θα αγωνιστώ για τις παρακαταθήκες, της αρχές και τις αξίες μας, για να πάμε την χώρα μπροστά, για να κάνουμε τις μεγάλες τομές και αλλαγές που έχει ανάγκη η πατρίδα, για να στηρίξουμε και να δώσουμε ελπίδα και προοπτική στην ελληνική κοινωνία.